

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/3302	5 juli 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Cavalerie

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/3302 , d.d. 5 juli 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
08/91

(Afgesloten 050900A JULI 1991)

In militair opzicht is de situatie in Joegoslavië sinds gisteren niet veranderd. De politieke spanning is echter aanzienlijk toegenomen. Tijdens de eerste zitting van het federale presidium sinds de benoeming van de Kroaat Mesic tot voorzitter van dit lichaam is een resolutie aangenomen die eist dat zowel de federale strijdkrachten (JNA) als de Sloveense (para-)militaire organisaties hun krijgsgevangenen vrijlaten en zich uiterlijk vandaag op hun bases terugtrekken. Slovenië is daarnaast gesommeerd uiterlijk zondag de in het kader van de onafhankelijkheid door Sloveense functionarissen overgenomen grenscontrole weer over te dragen aan federale autoriteiten.

De Sloveense regering heeft met name deze laatste eis verworpen. Zij stelt dat hierdoor een einde zou komen aan de geloofwaardigheid van de Sloveense soevereiniteit en benadrukt slechts te hebben ingestemd met de opschorting van verdere in dit kader te nemen besluiten. Sloveense functionarissen hebben aangegeven dat zij bereid zijn het recht op grenscontrole desnoods gewapenderhand te verdedigen. De voorzitter van de regeringsfractie in het Sloveense parlement heeft reeds verklaard rekening te houden met verdere strijd in en buiten Slovenië.

Slovenië heeft de zitting van het presidium geboycot. Daarbij moet worden aangenomen dat, hoewel de genoemde besluiten van het presidium unaniem zijn genomen, ook Mesic niet van harte zal hebben ingestemd met de eisen aan Slovenië, die niet alleen de invulling van de Sloveense onafhankelijkheid bedreigen, maar ook het karakter hebben van ultimata en dus een hervatting van de vijandelijkheden in Slovenië waarschijnlijk maken. Uit dit alles moet worden opgemaakt dat het presidium, ook nu het weer een reguliere voorzitter bezit, ongeschikt zal zijn als overlegorgaan om tot een politieke oplossing te komen van de vele structurele problemen van Joegoslavië.

De JNA-eenheden in Slovenië lijken zich aan het staakt-het-vuren te houden en keren terug naar hun kazernes. Er zijn echter aanwijzingen dat zij zich tevens voorbereiden op nieuwe gevechten in Slovenië. Het moet worden aangenomen dat zij beter uitgerust zullen zijn voor hernieuwd gewapend optreden dan afgelopen weekeinde, toen zij bij hun acties tegen de Sloveense grensbewaking niet op serieuze tegenstand rekenden. JNA-functionarissen maken duidelijk dat zij zich niet voor een tweede maal zullen laten verrassen door Sloveense tegenstand.

De afgelopen dagen uit Belgrado en omgeving opgerukte JNA-eenheden staan nog steeds klaar aan de Servisch/Kroatische grens, volgens achteraf door plv Minister van Defensie Brovet (van Sloveense afkomst) afgelegde verklaringen om op te treden tegen een verwachte escalatie van het etnische geweld in de Servische enclaves in Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat deze eenheden (die waarschijnlijk de omvang van twee pantserbrigades hebben) tevens uitgerust zijn voor een grootschalige militaire inzet. Het moet niet uitgesloten worden dat federale civiele dan wel militaire

leiders in de komende dagen alsnog besluiten om deze eenheden in te zetten in een offensief tegen Slovenië, mogelijk ook Kroatië.

Nogmaals moet worden onderstreept dat geen enkele duidelijkheid bestaat over de daadwerkelijke gezagsvoering met betrekking tot het leger. Federaal premier Markovic heeft gisteren verklaard dat zijn (nood)regering slechts het bevel had gegeven tot het optreden vorig weekeinde tegen de Sloveense grenscontrole, waarbij de JNA werd verrast door het onverwacht heftige optreden van de Sloveense troepen. Sindsdien heeft de JNA volgens Markovic zelfstandig over haar inzet beslist. Hij beweerde even verrast te zijn als ieder ander over de televisie-toespraak van de Chef van de Generale Staf Adzic afgelopen dinsdag, waarin deze kritiek leverde op het civiele gezag en een grootscheepse oorlog tegen Slovenië voorspelde. Ook het presidiumlid voor Slovenië bevestigde dat de federale autoriteiten geen controle hebben over de strijdkrachten.

Ook omtrent de gezagsverhoudingen binnen de JNA bestaat onzekerheid. Er zijn aanwijzingen dat Minister van Defensie Kadujevic tenminste gekend is in bepaalde operaties die de JNA de afgelopen dagen heeft uitgevoerd. De indruk bestaat echter dat Adzic, zoals bekend de exponent van de Servisch-communistische en pro-interventionistische stroming in het Joegoslavische officierscorps, de drijvende kracht is achter het legeroptreden. In dit verband is het opmerkelijk dat Brovet pas enkele uren nadat grote JNA-transporten naar het noorden waren gestuurd, een verklaring voor dit besluit gaf. In een eerder stadium zou deze de-escalierend kunnen hebben gewerkt. Ook omtrent ondergeschikte bevelhebbers bestaat onduidelijkheid. Het lijkt bijvoorbeeld tegenstrijdig dat de plaatsvervangend commandant van het Vijfde Militaire District (Slovenië en Kroatië) onlangs verklaarde dat het leger zich aan de Joegoslavische Grondwet zou houden en het presidentschap van Mesic erkende, terwijl zijn superieur gisteren, klaarblijkelijk op eigen gezag, opnieuw dreigde met een grootschalig militair optreden tegen Slovenië. In deze omstandigheden moet voortdurend rekening worden gehouden met zelfstandige en onvoorspelbare initiatieven van de JNA.

In het verleden is dezerzijds reeds aangegeven dat een grootschalige inzet van de JNA in de binnenlandse aangelegenheden van Joegoslavië het gevaar van een burgeroorlog en het uiteenvallen van het leger zelf langs politieke en/of etnische lijnen scheidt. Er zijn aanwijzingen dat de Servische component van de JNA de afgelopen weken zowel absoluut als relatief is versterkt door het oproepen van Servische reservisten en desertie van niet-Serviërs. Op dit moment kan niet worden nagegaan op welke schaal deze desertie heeft plaatsgevonden. Aangenomen moet echter worden dat deze de inzetbaarheid van de JNA, met name de grote eenheden aan de Servisch/Kroatische grens, niet heeft aangetast. Ook de troepen in Slovenië moeten in staat worden geacht tot een effectief gewapend verzet tegen de federale eenheden.

Conclusie/voorzicht

De politieke spanning, met name met betrekking tot Slovenië, is de afgelopen uren weer toegenomen en zou op korte termijn kunnen escaleren in hernieuwde gevechten tussen Sloveense en federale eenheden. Er moet op worden gerekend dat deze gevechten zelfs heviger kunnen worden dan de afgelopen dagen het geval was. De JNA-leiding lijkt zich nog steeds te onttrekken aan het civiele gezag en de opstelling van het leger blijft dus een onvoorspelbare factor. Een algemene burgeroorlog in (het noorden van) Joegoslavië blijft tot de serieuze mogelijkheden behoren.